

4) надання першочергової уваги якості та інноваційності продукції, дотриманню визначених стандартів, екологічній безпеці виробничих процесів на підприємстві;

5) важливість формування соціального іміджу підприємства;

6) необхідність забезпечення стабільного та ефективного управління людськими ресурсами в умовах стратегії довгострокового розвитку підприємств.

Беручи до уваги фактори, що здійснюють суттєвий вплив на розвиток контролю соціально відповідальної діяльності, сутність самого поняття на початковому етапі розвитку даного напрямку контролю можна зв'язати з аналізу ефективності соціальних програм компанії та перевірки їх відповідності прийнятим стандартам до верифікації соціальної звітності. Соціальна звітність на сьогодні жодним чином не регламентується на державному рівні. Одним з видів такої звітності виступає добровільний комплексний звіт за принципом потрійної оцінки підсумку (від англ. «triple bottom line»), в якому оцінка фокусується на доданій соціальній вартості в економічній, соціальній та екологічній сферах діяльності суб'єктів господарювання.

При цьому об'єктивна внутрішня оцінка та внутрішній контроль ефективності соціально відповідальної та значимої діяльності підприємств є важливою та необхідною з наступних причин:

– проблема обмеженості ресурсів підприємства в частині соціального інвестування вимагає достовірної їх оцінки та зваженого управління ними;

– зростання зовнішнього тиску з боку державних інститутів та суспільства у вирішенні питань соціального захисту та соціальної відповідальності викликає критичну потребу в здійсненні заходів контролю всередині підприємства для уникнення втрат від сплати штрафів, санкцій тощо.

Відповідно, належним чином обґрунтований, організований та ефективно здійснений внутрішній контроль соціально відповідальної діяльності підприємств дозволить підвищити прибутковість суб'єкта господарювання не тільки через виявлення втрат від соціально безвідповідальної діяльності підприємства, але й за рахунок виявлення резервів внутрішніх соціально-трудова відносин, підвищення продуктивності праці працівників.

УДК 657.2

*Кравченко О.В., к.е.н., доц.
Українська академія банківської справи
Національного банку України*

СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОЇ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ

На сьогодні питання побудови соціально-орієнтованої економіки в Україні залишаються невирішеними. Тривалість і глибина соціально-економічної кризи, вимагає вирішення не лише поточних, а й стратегічних проблем. Аспектам соціальної орієнтації ринкових реформ у вітчизняній економіці присвячені праці багатьох відомих українських вчених: В.Д. Базилевича, В.М. Гейця, С.В. Мочерного, О.М. Палія, В.П. Удовиченка та інших. Незважаючи на значну кількість напрацювань з проблеми соціальної орієнтації економіки, тривають дискусії щодо можливості побудови в Україні соціально-орієнтованої ринкової економіки європейського типу.

Українська економіка може набути характеру соціально-орієнтованої за умови відображення повної та достовірної інформації про діяльність кожного суб'єкта господарювання. Для більшості українських підприємств серед можливих позитивних наслідків соціальної діяльності компаній основним є підвищення стабільності в суспільстві, в той час як серед внутрішніх наслідків переважає моральне задоволення. Результативне впровадження соціально-орієнтованої моделі потребує адекватну систему тактичного і стратегічного управління, спрямовану на вирішення соціальних проблем на основі економічного зростання. В свою чергу, продуктивність і якість взаємодії окремих елементів і підсистем управління цієї моделі забезпечується налагодженою системою бухгалтерського та оперативного обліку.

Враховуючи відкритість кінцевої інформації, сформованої в системі бухгалтерського обліку, та умови того, що бухгалтерський облік суб'єктів господарювання функціонує в суспільстві, націленому на покращання рівня життя кожного, суб'єкти господарювання, звітність яких відображає низький рівень їх соціальної відповідальності, будуть менше конкурентоздатними в умовах соціально орієнтованої ринкової економіки. Управлінські рішення, прийняті на основі інформації, сформованої в системі недостовірного обліку, впливають як на процес господарювання всередині суб'єкта, так і на зовнішнє оточення, порушуючи інтереси суспільства.

Для прийняття управлінських стратегічних рішень пріоритетним напрямом розвитку облікової науки стає стратегічний управлінський облік. Для зміцнення позицій суб'єкта господарювання на ринку необхідно грамотно управляти його грошовими потоками, виробництвом та інвестиційними проектами. Очевидно, що традиційних методів бухгалтерського обліку для цього недостатньо.

Сучасний управлінський облік все частіше розглядають як складову процесу стратегічного управління. У процедурах управлінського обліку не тільки відбивається зміст господарських явищ і фактів, але, і на основі аналізу зібраної інформації, проводиться прогнозування майбутнього розвитку. Дану частину управлінського обліку багато дослідників називають прогнозним, перспективним або стратегічним обліком.

Для забезпечення стратегічного управління необхідна інформація, на основі якої будуть встановлюватися стратегічні цілі діяльності, визначатися ключові показники по всіх напрямках, а також розподілятися ресурси. Набір цих показників, а також порядок їх обліку, контролю та аналізу становлять основу стратегічного управлінського обліку.

Стратегічний управлінський облік виступає комплексним напрямком управлінського обліку, орієнтованим на процес прийняття довгострокових (стратегічних) управлінських рішень, в рамках якого проводиться змістовний аналіз зовнішнього середовища, з урахуванням стратегічної позиції на ринку, диференціацією продуктів діяльності, побудовою ланцюжка цінностей.

Управлінський облік стратегічного характеру надає інформацію для прийняття необхідних стратегічних рішень, дозволяє досягати намічені стратегічні цілі. Ефективний механізм стратегічного управління повинен охоплювати всі рівні і напрямки діяльності суб'єктів господарювання. Активність функціонування цього механізму буде сприяти формуванню інформаційної бази для прийняття стратегічних управлінських рішень з урахуванням постійних змін зовнішнього середовища та їх внутрішніх можливостей.

Основний обсяг інформації для обґрунтування таких рішень продукує саме стратегічний управлінський облік як система збору, накопичення, систематизації, обробки і передачі різним користувачам облікових даних необхідного формату та змістовного наповнення про діяльність суб'єктів господарювання. Прийняття стратегічних рішень в умовах недостатності інформації може спричинити за собою більш істотні фінансові втрати. Більше того, оскільки оперативність внесення змін зі стратегічних рішень значно нижче, до вироблення цих рішень необхідно підходити більш виважено, з урахуванням майбутніх можливих змін зовнішніх чинників і внутрішніх можливостей.

Важливим завданням обліку в контексті стратегічного управління полягає в оптимізації способів підготовки і передачі інформації менеджерам всіх рівнів системи управління, для забезпечення своєчасності прийняття та реалізації управлінських рішень. Проходження продукту по різних фазам життєвого циклу вимагає від менеджерів вищої ланки дотримання різних стратегічних пріоритетів, а від системи обліку – участі у визначенні цих пріоритетів, їх інформаційного підкріплення і обґрунтування (побудова ефективної структури витрат, контроль грошових потоків, рентабельності) і взагалі аналізу процесу виконання та наслідків прийняття управлінських рішень в рамках дотримання певної стратегії. Ведення даного виду обліку дає можливість менеджерам та іншим зацікавленим особам продукувати адекватні стратегічні рішення, вибирати стратегії, які найбільшою мірою відповідає майбутньому. Вважаємо, що ефективна і дієва модель стратегічного управлінського обліку повинна передбачати: чітке визначення ролі, місця, завдань і функцій обліку в підсистемі управління суб'єкта господарювання; врахування вимог керівників усіх ланок управління при підготовці облікової інформації; визначення логічних зв'язків складових облікового процесу з елементами стратегічного управління. Слід зазначити, що питання його методології та організації залишаються проблемними і потребують вирішення на теоретичному і практичному рівні.

Отже, саме облік за умови його правильно організації здатний відображає ті суспільні відносини, які знаходяться на перетині соціальних та економічних. Система стратегічного управління, заснована на використанні даних стратегічного управлінського обліку, дозволить забезпечити гармонійність формування і розвитку на підставі поєднання принципів ринкової економіки та соціальної направленості.

УДК 657:338.46:616-08(477)

Пура І.В., аспірант

Львівський національний університет ім. Івана Франка

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АНАЛІЗ В СІМЕЙНІЙ МЕДИЦИНІ ЯК ІНСТРУМЕНТИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Як відомо, соціальна політика – це складова загальної політики, втілена в соціальні програми та різноманітні заходи, спрямовані на задоволення потреб та інтересів людей і суспільства. Однією з основних потреб людей та суспільства є їх здоров'я.

На сьогодні існують беззаперечні докази, що здоров'я населення є одним із важливих чинників розвитку економіки будь-якої країни та добробуту населення. За визначенням ВООЗ, система охорони здоров'я повинна забезпечувати

доступність медичних послуг для тих, хто їх найбільш потребує, характеризуватися високою якістю медичних послуг. Як показує досвід іноземних країн, альтернативним варіантом розвитком системи охорони здоров'я країни є впровадження та розвиток сімейної медицини. Цей факт підтверджують останні роки, протягом яких сімейна медицина в Україні задовольняє потреби пацієнтів, медичного персоналу та стає гарантом економії коштів та ефективності їх використання. Саме тому сьогодні питання виокремлення сімейної медицини, як окремої одиниці, стоїть гостро.

На сьогодні питання обліку та аналізу у сімейній медицині не приділяли достатньо уваги. Науковці зосереджувались на управлінні реформуванням первинної медико-санітарної допомоги. На нашу думку, доцільно приділити більше уваги бухгалтерському обліку та аналізу в цій сфері. Оскільки саме правильна організація аналізу та ведення обліку можуть слугувати інструментами соціальної політики з метою задоволення людських потреб у напрямку покращення їх здоров'я.

Особливу увагу слід приділити організації управлінського обліку на рівні сімейного лікаря. Сформувавши відповідні звіти, які б стосувались, наприклад, флюорографічних обстежень чи показників здоров'я населення. Вони дозволяють не тільки швидко зробити висновки, а й визначити ефективність роботи відділень чи амбулаторій сімейної медицини. Якщо ж провести комплексний аналіз діяльності: доходів, видатків, показників здоров'я, анкетування, можна довести ефективність впровадження сімейної медицини в установі.

Пріоритетний розвиток системи охорони здоров'я України орієнтований на реалізацію концепції сімейної медицини суттєво знижує споживання медичних послуг при збереженні їх доступності. Дедалі глибшає й розуміння того, що причина незадовільного стану справ у системі охорони здоров'я полягає не лише в кількісному дефіциті коштів, але й у неефективному використанні наявних ресурсів. Сімейний лікар надає комплекс медичних послуг. Тобто направлення до вузького спеціаліста здійснюється після огляду сімейного лікаря та за необхідності. На сьогодні ж пацієнти самостійно обирають до якого спеціаліста звернутися першочергово. Це, в свою чергу, призводить до неефективного використання часу та коштів. Тому реорганізація галузі є необхідною.

Отже, в основі соціальної політики є задоволення потреб та інтересів населення, в нашому випадку – пацієнтів. Тому, для інформаційного забезпечення комплексного аналізу діяльності, доцільно було б провести опитування (анкетування) пацієнтів, щодо змін в роботі медичної установи після запровадження сімейної медицини (якість надання послуг та стан здоров'я пацієнта).

Організація бухгалтерського обліку та аналізу на належному рівні дозволить забезпечити ефективне впровадження сімейної медицини в Україні. Релевантний аналіз та облік у цій сфері дозволять запобігти непотрібним втратам часу та коштів. І, як наслідок, дозволять зміцнити стан здоров'я нашої країни та призведуть до зростання довіри пацієнтів до сімейних лікарів.